

Συνοδευτικό Κείμενο Διαφανειών Παρουσίασης για Το μέλλον των Δασών

- 1. Λογότυπο WWF.** Αναγνωρίζετε αυτό το σήμα; Το έχετε ξαναδεί; Ποιο είναι το ζώο που έχει για σήμα της η οργάνωση; Τι νομίζετε ότι συμβολίζει αυτό το ζώο; Το WWF (Παγκόσμιο ταμείο για τη φύση) είναι μια διεθνής περιβαλλοντική οργάνωση που ιδρύθηκε το 1961 στην Ελβετία. Σήμερα λειτουργούν περισσότερα από 40 εθνικά γραφεία σε ισάριθμες χώρες. Το ελληνικό τμήμα του WWF, το WWF Ελλάς, είναι ένα από αυτά, υπάρχει από το 1991 κι έχει να επιδείξει μία πλούσια δράση με πολλές επιτυχίες σε διάφορους τομείς. Το WWF Ελλάς είναι αυτόνομη οργάνωση, λειτουργεί ως κοινωφελές ίδρυμα στη χώρα μας και λογοδοτεί στην ελληνική πολιτεία για τη διαχείριση των οικονομικών του και τη δράση του. Αυτό είναι πολύ σημαντικό, γιατί ως κοινωφελής, περιβαλλοντική και μη κερδοσκοπική οργάνωση το WWF Ελλάς πρέπει να αποδεικνύει στους υποστηρικτές τους και στους Έλληνες πολίτες ότι η διαχείριση των χρημάτων που του εμπιστεύονται οι τελευταίοι είναι απολύτως διαφανής. Άλλωστε τα οικονομικά στοιχεία της οργάνωσης είναι διαθέσιμα σε όλους τους πολίτες ενώ πολλά στοιχεία δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της οργάνωσης <http://www.wwf.gr>. Αποστολή του WWF είναι η προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας και η αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης.

Ένας από τους βασικούς στόχους του WWF Ελλάς είναι η ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση των πολιτών για θέματα που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος. Οι καταστροφικές πυρκαγιές του 2007 (αλλά και του 2009 στην Αττική, την Εύβοια και τη Βοιωτία) μας υπενθύμισαν για μια ακόμη φορά την ανάγκη ανάληψης δράσης σε ότι αφορά τη δασική πολιτική αλλά και τους μηχανισμούς δασικής προστασίας. Το WWF Ελλάς στο πλαίσιο του προγράμματος προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων έκρινε απαραίτητο να αναλάβει δράση στις πυρόπληκτες περιοχές. Το πρόγραμμα "Το Μέλλον των δασών" στοχεύει να αντιμετωπίσει την υποβάθμιση των δασών, τις αιτίες της καταστροφής τους αλλά και να συστήσει προτάσεις αποκατάστασης. Το πρόγραμμα υποστηρίζεται οικονομικά από τα Κοινωφελή Ιδρύματα Α.Γ. Λεβέντη, Ι.Σ. Λάτση, Μποδοσάκη αλλά και ιδιώτες.

2. Δομή παρουσίασης

- 3.** Όταν ένα δασικό οικοσύστημα καίγεται, προκαλούνται «ζημιές» και σε όλα τα μικρο και μακρο οικοσυστήματα που επηρεάζονται από αυτό. Δηλαδή **προκαλούνται «ζημιές»** που γίνονται αντιληπτές σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά την εκδήλωση της πυρκαγιάς (καμένη βλάστηση, καταστροφή αγρών, απώλειες ειδών πανίδας). Εξίσου σημαντικές είναι και οι συνέπειες των πυρκαγιών που εμφανίζονται σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου. Εδώ, αναφερόμαστε σε φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης, σε αλλαγές στις χρήσεις γης (από δασικές σε γεωργικές, δημιουργία χωματερών, βοσκοτόπων) αλλά ακόμα και σε μετακίνηση πληθυσμών ειδών χλωρίδας σε γειτνιάζουσες άκαυτες περιοχές.

Οι ζημιές αυτές επηρεάζουν τόσο τα φυσικά χερσαία (δάση) και υδάτινα οικοσυστήματα (πχ. υγρότοποι) όσο και τα τεχνητά χερσαία οικοσυστήματα (πχ. γεωργικές εκτάσεις, οικισμοί).

4. Γιατί όμως καίγονται τα δάση μας;

Η καύσιμη ύλη αλλά και ο πλούσιος υπο-όροφος από χόρτα, θάμνους και μικρά δέντρα μετατρέπει το σύνολο σε πυριτιδαποθήκη που σε συνδυασμό με τις καιρικές συνθήκες (μεσογειακό κλίμα με ξηρούς και θερμούς καλοκαιρινούς μήνες) αλλά και τα χαμηλά ποσοστά υγρασίας που επικρατούν στα δάση, ευνοούν την εμφάνιση και μετάδοση των πυρκαγιών σε αρκετές δασικές εκτάσεις.

5. Πως καίγονται τα δάση μας;

- 6.** Μερικές φορές πρόκειται για φυσικό φαινόμενο (πχ από κεραυνό).
- 7.** Σε αρκετές περιπτώσεις φωτιές προκαλούνται από: αμέλεια (όπως ο καθαρισμός χωραφιών κατά τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου...)
- 8.** ...ή πρόθεση για δημιουργία νέων βοσκοτόπων, ...
- 9.** ...από τους πυλώνες της ΔΕΗ, ...
- 10.** ...τις χωματερές, ...
- 11.** ...την απόρριψη σκουπιδιών μέσα στα δάση ...
- 12.** Την αυθαίρετη αλλαγή χρήση γης όπως για παράδειγμα, τις εκτάσεις στην Αττική που έχουν μετατραπεί από φυσικές εκτάσεις (δασικές, γεωργικές, λιβάδια κ.α.), σε οικισμούς/ άγονες

εκτάσεις κατά το διάστημα 1987-2007. Επίσης, εκτάσεις που έχουν μετατραπεί σε άγονες παρατηρούνται εντός του μαύρου πλαισίου που οριοθετεί την πυρκαγιά του 2009 στη ΒΑ Αττική. (βλέπε www.oikoskorpio.gr).

13. Δυσάρεστο συμβάν

14. Είναι γεγονός ότι όταν ξεσπάσει μια φωτιά έχουμε άμεσες απώλειες (όπου επηρεάζεται η χλωρίδα και η πανίδα της συγκεκριμένης περιοχής) και ...

15. ...παράπλευρες απώλειες οι οποίες επηρεάζουν την καθημερινότητα του ανθρώπου. Μετά τη φωτιά αυξάνεται ο κίνδυνος διάβρωσης του εδάφους, των πλημμυρικών φαινομένων και αλλάζει το μικροκλίμα της πληγείσας περιοχής.

16-17. Καίγονται όλα τα δάση μας; Υπάρχουν δυο κατηγορίες δασών εκείνα που χαρακτηρίζονται ως **δάση 'υψηλού' κινδύνου** στα οποία διακρίνουμε τις εξής ζώνες βλάστησης:

A. Ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης (παραλιακή, λοφώδης και υποορεινή περιοχή) που καταλαμβάνει τα χαμηλότερα υψόμετρα της περιοχής. Στη ζώνη αυτή εμφανίζονται τα περισσότερα αυτοφυή αρωματικά (τσάι) κ.ά. Η ζώνη αυτή εμφανίζεται κατά μήκος των ακτών της δυτικής, νοτιοανατολικής και ανατολικής Ελλάδας (μέχρι Ολύμπου), στα νησιά του Ιονίου και Αιγαίου Πελάγους, στο νότιο τμήμα και στις ανατολικές ακτές της Χαλκιδικής και κατά νησίδες στις ακτές της Μακεδονίας και Θράκης. Στις περιοχές αυτές κυριαρχούν τα φρύγανα και πλούσιες συστάδες χαλεπίου και τραχείας πεύκης.

B. Παραμεσογειακή ζώνη βλάστησης (λοφώδης, υποορεινή). Η ζώνη αυτή εμφανίζεται ως συνέχεια της προηγούμενης, κατακόρυφα στα όρη και οριζόντια στο εσωτερικό της χώρας. Στη ζώνη αυτή κυριαρχούν τα ξηρόφιλα φυλλοβόλα πλατύφυλλα και κυρίως τα δρυοδάση.

Και αυτά που χαρακτηρίζονται ως δάση 'χαμηλού κινδύνου' για πυρκαγιές στα οποία διακρίνουμε τις εξής ζώνες βλάστησης:

Γ. Ζώνη δασών μαύρης πεύκης-ελάτης και οξυάς-ελάτης (ορεινή-υπαλπική). Η ζώνη αυτή εκτείνεται στις ορεινές περιοχές τις Στερεάς Ελλάδας, της Πελοποννήσου καθώς και της κεντρικής και βόρειας Ελλάδος. Είδη που κυριαρχούν είναι η υβριδογενής ελάτη και η οξυά και σχηματίζονται μικτά δάση ελάτης και οξυάς καθώς και αμιγή δάση οξυάς που φθάνουν μέχρι τα 1800-1900 μ.

Δ. Ζώνη ψυχρόβιων κωνοφόρων (ορεινή-υπαλπική). Η ζώνη αυτή εμφανίζεται στα υψηλά όρη της Βόρειας Ελλάδας και αποτελείται από ψυχρόβια κωνοφόρα. Εδώ βρίσκουμε δάση της δασικής πεύκης, της ερυθρελάτης και της λευκής ελάτης.

Ε. Εξωδασική ζώνη υψηλών ορέων. Η ζώνη αυτή εμφανίζεται στα υψηλά όρη της χώρας μας, πάνω από τα δάση και τις ψευδαλπικές εκτάσεις. Συντίθεται από ποώδη κυρίως βλάστηση, με διάσπαρτους μικρούς θάμνους.

18-19. Φωτιές σε δάση «υψηλού κινδύνου για πυρκαγιές». Η μεγάλης διάρκειας ξηροθερμική περίοδος ευνοεί τη συχνότητα και ένταση μιας πυρκαγιάς, ενώ όσον αφορά την αποκατάσταση ενός δάσους μετά τη φωτιά οι ιδιαίτερα ανεπτυγμένοι μηχανισμοί φυσικής αναγέννησης σε τέτοιου είδους δάση είναι εκείνοι που θα συμβάλλουν (εν μέρει) στην αποκατάσταση του σε σύντομο σχετικά διάστημα (συγκρίνοντας πάντα με τα δάση χαμηλού κινδύνου για τις φωτιές). Ας δούμε όμως πιο αναλυτικά τι συμβαίνει στα δάση 'υψηλού κινδύνου' για πυρκαγιές: Πολλές φορές έχουμε ακούσει ότι οι πυρκαγιές αποτελούν, ως ένα σημείο, φυσικό φαινόμενο. Ιδιαίτερα όσον αφορά στα μεσογειακά ή μεσογειακού τύπου δάση και θαμνώνες (εναλλακτικά θαμνότοποι). *(Τι είναι αλήθεια τα μεσογειακά ή μεσογειακού τύπου δάση και θαμνώνες; Μπορεί να φανταστεί κανείς; Συμφωνείτε με την παραπάνω άποψη; Μπορείτε να φανταστείτε τη φωτιά να ωφελεί αυτά τα δασικά οικοσυστήματα;)*

20-22. Παράγοντες που συμβάλλουν στην εμφάνιση και ανάπτυξη πυρκαγιών σε αυτά τα δάση είναι (όπως αναφέρθηκε αρχικά): η παρατεταμένη ξηροθερμική περίοδος (ή ανομβρία) στις χαμηλές ζώνες βλάστησης, η καύσιμη ύλη (πχ πεύκα) δηλαδή δέντρα που είναι πλούσια σε ρετσίνι αλλά και ο πλούσιος υπο-όροφος με θάμνους και δέντρα και οι έντονες καιρικές συνθήκες (δυνατοί άνεμοι, υψηλές θερμοκρασίες) που συμβάλλουν στην ταχύτατη εξάπλωση μιας πυρκαγιάς.

23-24. Παντοτινό τέλος αυτού του τύπου δάσους;

Με τις κατάλληλες προϋποθέσεις το δάσος έχει ελπίδα να αποκατασταθεί μέσα από τη διαδικασία της φυσικής διαδοχής βλάστησης αρκεί να μη παρέμβει ο άνθρωπος αλλάζοντας αυθαίρετα τις χρήσεις γης.

Ας δούμε πιο αναλυτικά τι συμβαίνει σε δάση υψηλού κινδύνου μετά τη φωτιά

25-31. Δέντρα που κυριαρχούν σε αυτές τις περιοχές, όπως η Χαλέπιος και η Τραχεία Πεύκη αλλά και θάμνοι όπως λαδανιές, ρείκια, πουρνάρια έχει αποδειχτεί ότι όχι μόνο επανέρχονται από

μια φωτιά αλλά είναι είδη που ευνοούνται από αυτήν, αφού από τη μια τα βοηθά να αναγεννηθούν και από την άλλη εκτοπίζει τους ανταγωνιστές τους. Γι'αυτό ονομάζονται από κάποιους «πυράντοχα» ή ακόμη και «πυρόφιλα» είδη. Χαρακτηριστικά φυτά μεσογειακής βλάστησης που καίγονται εύκολα αλλά φυτρώνουν εξίσου εύκολα είναι για παράδειγμα το πουρνάρι, η άρκευθος και ο σχίνος τα οποία παράγουν μετά τη φωτιά πρεμνοβλαστήματα και ριζοβλαστήματα. Η ταχύτητα με την οποία αναπτύσσονται μετά από πυρκαγιά είναι τόσο μεγάλη που πολλές φορές σε μια βλαστική περίοδο (την εποχή δηλαδή που τα φυτά μας δίνουν νεαρά βλαστίδια- για τα περισσότερα φυτά αυτό συμβαίνει την άνοιξη) τα νέα κλαδιά φθάνουν σε ύψος μέχρι και το 60% των παλαιότερων. Μια τέτοια περιοχή έχει τη δυνατότητα να επανέλθει αρκεί να μη παρέμβει ο άνθρωπος.

Στα πυρόφυτα/πυρόφιλα είδη ανήκουν επίσης και τα είδη των οποίων η εξάπλωση των σπόρων τους διεγείρεται από τη φωτιά. Τέτοια για παράδειγμα είναι η Χαλέπιος Πεύκη, η Τραχεία Πεύκη και η Κουκουναριά, θερμόβια είδη κωνοφόρων δέντρων από τα οποία αποτελείται το μεγαλύτερο ποσοστό των μεσογειακών δασών και κατά συνέπεια και των δικών μας (*Μπορείτε να σκεφτείτε μερικά είδη κωνοφόρων δέντρων; Τι είναι οι κώνοι και σε τι χρησιμεύουν;*). Ενώ στα περισσότερα φυτά οι ώριμοι καρποί πέφτουν σύντομα στο έδαφος, στα θερμόβια πεύκα συμβαίνει κάτι διαφορετικό. Το 30% των ώριμων κώνων τους παραμένει κλειστό για 5-10 χρόνια. Μετά το ξέσπασμα της φωτιάς, τα κουκουναρία ανοίγουν λόγω της θερμότητας και χιλιάδες σπόροι έχουν την ικανότητα να παρασυρθούν μέχρι και 100 μέτρα μακριά!. Οι σπόροι πέφτουν σε ένα ηλιόλουστο έδαφος που θεωρείται ιδιαίτερα φιλικό για την ανάπτυξη τους.

32-34. Η φυσική διαδικασία αναγέννησης των δασών μπορεί ν' ανακοπεί μόνο αν επέμβει ο άνθρωπος σε αυτά όταν προσπαθήσει αυθαίρετα ν' αλλάξει τις προϋπάρχουσες χρήσεις γης.

35-40. Φωτιές σε δάση «χαμηλού κινδύνου για πυρκαγιές». Αντίθετα σε τέτοιου τύπου δάση η διάρκεια της ξηροθερμικής περιόδου είναι πολύ μικρότερη πράγμα που σημαίνει ότι σ' αυτά τα δάση εμφανίζονται σπάνια πυρκαγιές. Σε περίπτωση που εμφανιστεί φωτιά σε τέτοια δάση η δυνατότητα φυσικής αναγέννησης μετά τη φωτιά είναι πολύ μικρότερη αφού οι μηχανισμοί φυσικής αναγέννησης είναι σχεδόν ανύπαρκτοι.

Ας δούμε πιο αναλυτικά τι συμβαίνει:

Μπορεί κάποια είδη να είναι πιο ανθεκτικά ή να ξαναφυτρώνουν σχετικά εύκολα μετά τη φωτιά αλλά δε συμβαίνει το ίδιο για άλλα είδη που χαρακτηρίζονται ψυχρόβια. *Μπορείτε να σκεφτείτε ποια είναι τα ψυχρόβια είδη; Σκεφτείτε κάποιο είδος δέντρου που φυτρώνει σε ψυχρό κλίμα. Τι στολίζουμε τα Χριστούγεννα; Ναι, ένα από τα χαρακτηριστικά ψυχρόβια είδη είναι το έλατο.* Το έλατο όπως και όλα τα ψυχρόβια χρειάζονται σκιά, υγρασία & χαμηλή θερμοκρασία για να μπορέσουν ν' αναπτυχθούν. Σε γυμνό έδαφος είναι αρκετά δύσκολο ν' αναγεννηθεί αφού η επιφάνεια των γυμνών εδαφών αποξηραίνεται πολύ γρήγορα και τα μικρά αρτίφυτρα με τη μικροσκοπική τους ρίζα αδυνατούν να επιβιώσουν. Επίσης άλλο χαρακτηριστικό των ελάτων είναι ότι οι κώνοι τους ωριμάζουν τον Οκτώβριο, πολύ αργότερα δηλαδή από τη θερινή περίοδο «υψηλού κινδύνου για πυρκαγιές». Ουσιαστικά οι ελατόσποροι είναι άγουροι όταν συμβεί μια πυρκαγιά το καλοκαίρι. Μπορείτε να σκεφτείτε τι σημαίνει αυτό για τη δυνατότητα αναγέννησης του έλατου μετά από μια καλοκαιρινή πυρκαγιά; Ναι, ακόμα κι αν γλίτωναν από τη φωτιά θα ήταν πολύ δύσκολο να φυτρώσουν.

Η ζωή μετά τη φωτιά δε χάνεται. Απλά αλλάζει μορφή . Αλλάζει όμως η σύνθεση και η συνολική της εικόνα. Εάν δεν επέμβει ο άνθρωπος ή κάποιος άλλος δραστικός παράγοντας (π.χ. αλλαγή κλίματος) η βλάστηση θα επανέλθει σ' ένα στάδιο που θα μοιάζει με το προηγούμενο. Στο καμένο έδαφος σύνθετων δασών εμφανίζονται σύντομα όσα φυτά διέσωσαν αναπαραγωγικά μέρη κοντά στην επιφάνεια του εδάφους ή μέσα σ' αυτό (γεώφυτα, όπως αγριοκρεμύδες, ανεμώνες, ίριδες, κυκλάμινα), θάμνοι, δέντρα που πρεμνοβλαστάνουν (όπως βελανιδιές, πουρνάρια), καθώς και τα φυτά που οι σπόροι τους φτάνουν εύκολα από μακριά με τον αέρα (ρίγανη, θυμάρι)....

Ποια είδη πιστεύετε ότι φυτρώνουν πρώτα στο καμένο δάσος; Μιλήσαμε για αυτά που σκορπάνε τους σπόρους τους μακριά και φυτρώνουν στο ηλιόλουστο έδαφος. Άλλα φυτά; Σκεφτείτε: ποια μέρη του φυτού πρέπει να έχουν διασωθεί από τη φωτιά;

41-48. Γιατί όμως καίγονται τόσο συχνά, τα δάση μας; Η κλιματική αλλαγή καθιστά τα δάση πιο ευάλωτα σε ασθένειες και παρατείνει τις περιόδους ξηρασίας και ανομβρίας με αποτέλεσμα να αυξάνει τον κίνδυνο πυρκαγιάς.

Παρατηρήσεις σήμερα... Έχει παρατηρηθεί ότι εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής μερικά είδη χλωρίδας και πανίδας ανά τον κόσμο μετακινούνται σε ρυθμούς 1-4 μέτρα/δεκαετία, ενώ οι εκτεταμένες περιόδους ξηρασίας και οι δευτερογενείς προσβολές από έντομα ενισχύουν τις μεγάλες πυρκαγιές ανά τον κόσμο...

Εκτιμήσεις αύριο... Δείτε εδώ μέσα από ένα σενάριο προσομοίωσης τις αλλαγές που θα επέλθουν στα Ελληνικά δάση αν υπολογίσουμε τις μεταπτώσεις της θερμοκρασίας και των βροχοπτώσεων και τον διπλασιασμό του CO₂.

49-57. Φυσική ή ανθρωπογενής «αποκατάσταση»; Με τις κατάλληλες προϋποθέσεις (παρουσία ώριμων σπόρων, ήπιες κλίσεις, είδη φυτών) η φύση έχει τη δυνατότητα να επανέλθει από μόνη της μετά τη φωτιά. Αυτό σημαίνει ότι δεν χρειάζεται να κάνουμε τίποτα. Σε άλλες όμως περιπτώσεις η φύση ίσως χρειαστεί μια μικρή βοήθεια. Για να αποτρέψουμε λοιπόν φαινόμενα όπως τη διάβρωση του εδάφους αλλά και τις πλημμύρες κατασκευάζουμε ήπια αντιδιαβρωτικά και αντιπλημμυρικά έργα. Τέλος, αν είναι απαραίτητο, προβαίνουμε ακόμη και σε αναδασώσεις κυρίως εκεί όπου οι περιπτώσεις φυσικής αναγέννησης είναι μηδαμινές (συχνές πυρκαγιές στην ίδια τοποθεσία, έλλειψη ώριμων σπόρων, μεγάλες κλίσεις κ.α)

Παρόλο που όλοι νιώθουμε ιδιαίτερα την ανάγκη να βοηθήσουμε όσο περισσότερο μπορούμε το δάσος θα ήταν καλό να γνωρίζουμε ότι το φυσικό περιβάλλον μετά από μια μεγάλη φωτιά έχει υποστεί μεγάλο σοκ. Το καλύτερο που θα μπορούσαμε να κάνουμε είναι να αφήσουμε τις αρμόδιες υπηρεσίες να κάνουν το έργο τους.

- ❖ Να μην επισκεπτόμαστε άσκοπα την καμένη περιοχή.
- ❖ Να δώσουμε χρόνο στη φύση ν' αναρρώσει. Εξάλλου στις περισσότερες περιπτώσεις το δάσος έχει τη δυνατότητα να αναγεννηθεί φυσικά.
- ❖ Κάνουμε ήπια αντιδιαβρωτικά-αντιπλημμυρικά έργα με τα οποία σιγουρεύουμε το έδαφος και συγκρατούμε τα ύδατα, αφήνοντας τη φύση να κάνει την υπόλοιπη δουλειά.

Βοηθάμε στις αναδασώσεις μόνο όταν αυτές καθοριστούν από τις αντίστοιχες υπηρεσίες (Δασαρχείο, Δ/ση Αναδασώσεων, Φορέας Διαχείρισης κ.α.) και δεν λειτουργούμε ατομικά γιατί μπορεί κατά λάθος να προκαλέσουμε μεγαλύτερη ζημιά στο οικοσύστημα. Οι ανεξέλεγκτες δεντροφυτεύσεις μπορεί να δημιουργήσουν περισσότερα προβλήματα από όσα θα προσπαθήσουν να επιλύσουν. Για παράδειγμα, η προσπάθεια φύτευσης μπορεί να προκαλέσει:

- ❖ Άσκοπη συμπίεση του εδάφους (κατά τη διαδικασία φύτευσης).
- ❖ Ξερίζωμα μικρών αυτόχθονων αρτίφυτρων δέντρων κατά τη διαδικασία διάνοιξης λάκκου (αρτίφυτρων που θα είχαν μεγαλύτερες ικανότητες προσαρμογής και ανάπτυξης στην περιοχή).
- ❖ Εισαγωγή ξενικών ειδών ή φυτών με ξένα προς τους τοπικούς πληθυσμούς γονιδιακά χαρακτηριστικά
- ❖ Παράλληλα με την εισαγωγή φυταρίων που προορίζονται για αναδάσωση είναι πολύ πιθανή η εισαγωγή βλαπτικών για τα δασικά οικοσυστήματα εντόμων (π.χ πιτυοκάμπη)
- ❖ Δημιουργία συστάδων με προβληματικό μέλλον εάν το φυτευτικό υλικό δεν έχει ανεπτυγμένα χαρακτηριστικά προσαρμογής στις τοπικές συνθήκες.
- ❖ Στις φωτογραφίες βλέπετε παραδείγματα περιοχών που δεν χρειάστηκαν αναδάσωση και επανήλθαν από μόνες τους με τη διαδικασία της φυσικής διαδοχής (φυσική αναγέννηση) αλλά και φωτογραφίες από περιοχές που χρειάζονται είτε την κατασκευή ήπιων αντιδιαβρωτικών –αντιπλημμυρικών μέσων (κορμοδέματα-κορμοφράγματα) για να αποφευχθούν τα φαινόμενα διάβρωσης και πλημμύρων

58-59. Γιατί γιγαντώνονται οι πυρκαγιές; Ας εξετάσουμε πρώτα τι συμβαίνει στο κομμάτι της πρόληψης: η εγκατάλειψη και ερήμωση της υπαίθρου, η αποδιοργάνωση της Δασικής Υπηρεσίας αλλά και η μείωση κονδυλίων για τη διαχείριση του δάσους κάνουν όλο και πιο δύσκολο το έργο των αρμόδιων υπηρεσιών ενώ στο κομμάτι της καταστολής:

Η έλλειψη ενός ενιαίου φορέα δασοπροστασίας, η ελλιπής εκπαίδευση πυροσβεστών σε συνδυασμό με την έλλειψη συντονισμού μεταξύ των Υπηρεσιών οδηγούν τις περισσότερες προσπάθειες κατάσβεσης μιας πυρκαγιάς σε αποτυχία. Μέσα σε όλα αυτά έρχεται να προστεθεί η έλλειψη δασικών χαρτών και δασολογίου, που ευνοεί τη διεκδίκηση των δασικών εκτάσεων από ιδιώτες αλλά και η ασαφής νομοθεσία, που είναι γεμάτη «παραθυράκια» δίνει το κίνητρο (και τις ευκαιρίες) σε οργανωμένα συμφέροντα καταπατητών να δρουν ανενόχλητα

Τέλος είναι γνωστό ότι περιβάλλοντα μεσογειακά σαν τα δικά μας (είτε λόγω τύπου βλάστησης είτε έλλειψης διαχείρισης των δασών είτε λόγω της κλιματικής αλλαγής) θα εξακολουθούν να καίγονται εάν δεν δώσουμε μεγαλύτερη έμφαση στην πρόληψη παρά στην καταστολή της πυρκαγιάς. Από τη στιγμή που εστιάζουμε κυρίως στο κομμάτι της καταστολής είναι σίγουρο ότι θα εξακολουθήσουμε να έχουμε μεγάλου μεγέθους πυρκαγιές.

Εμείς τι μπορούμε να κάνουμε για όλα αυτά;

60-63. Οι πολίτες δρουν για τα δάση. Τι μπορεί να κάνει ο καθένας από μας για τα δάση και την προστασία τους; Καταρχήν να βοηθήσει στην πρόληψη από τον κίνδυνο της πυρκαγιάς. Φροντίζουμε το δάσος, το διατηρούμε καθαρό, φτιάχνουμε εθελοντικές ομάδες (ενηλίκων που πάντα καθοδηγούνται από έμπειρους δασοπυροσβέστες) προστασίας του δάσους, ειδοποιούμε αμέσως το 199 αν δούμε φωτιά στο δάσος, κάνουμε εθελοντικούς καθαρισμούς, δεν αφήνουμε να δημιουργηθούν παράνομες χωματερές, δεν χτίζουμε αυθαίρετα σπίτια στην καρδιά του δάσους, στηρίζουμε το έργο περιβαλλοντικών οργανώσεων και γενικότερα απαιτούμε να εφαρμόζονται οι νόμοι για την προστασία του δάσους.

Μετά τη φωτιά, δεν πατάμε στα καμένα, γιατί καταστρέφουμε τα αρτίφυτρα και συμπιέζουμε το έδαφος, προσέχουμε να μην αλλάξει η χρήση του δάσους, να μην χτιστούν παράνομα σπίτια εκεί που ήταν δάσος, να μην ξεφυτρώσουν δρόμοι και ξενοδοχεία αντί δέντρα!

Ως πολίτες πρέπει να απαιτούμε από την Πολιτεία να παίρνει τα σωστά μέτρα πρόληψης, αντιμετώπισης και αποκατάστασης του δάσους μετά την πυρκαγιά.

Μετά τις πυρκαγιές του 2007 οι πολίτες εκδήλωσαν έντονα την αγανάκτηση τους για την πυρκαγιά της Πάρνηθας και των δασών της Πελοποννήσου. Συγκεντρώθηκαν μπροστά στη Βουλή των Ελλήνων, στο Σύνταγμα, μαυροφορεμένοι και συνεννοημένοι μέσα από το διαδίκτυο, τα blogs και τα sms. Πολλά άρθρα γράφτηκαν, τα blogs με διαμαρτυρίες για τις δασικές πυρκαγιές πήραν φωτιά, εκδηλώσεις διαμαρτυρίας οργανώθηκαν και κυρίως συστάθηκαν πολλές τοπικές ομάδες πυροφύλαξης.

Ακολουθούν adoption slides.

Ευχαριστούμε πολύ για την προσοχή σας. Η υποστήριξη σας μας είναι πολύτιμη για να συνεχίσουμε να κάνουμε όλοι μαζί ότι καλύτερο μπορούμε για το περιβάλλον.

Γλωσσάρι

Αρτίφυτρα: νέα φυτά (βλαστάρια) που προκύπτουν μετά από τη φωτιά και οι σπόροι τους δεν έχουν ζημιωθεί από τη φωτιά.

Ασπόνδυλα είδη: είδη που δεν έχουν σπονδυλική στήλη (πεταλούδες, κάμπιες, σκαθάρια, λιβελούλες κ.α)

Ανεμόχωρα είδη: Με τη βοήθεια των ανέμων οι σπόροι που είναι ελαφρείς μεταφέρονται σε μεγάλες αποστάσεις. Η μεταφορά αυτή διευκολύνεται από την κατασκευή των σπόρων, οι οποίοι φέρουν πτερύγια, τρίχες, θυσάνους κ.λπ.

Γεώφυτα: φυτά που διασώζουν τα αναπαραγωγικά τους μέρη (βολβοί) μέσα στο έδαφος (κυκλάμινα, ανεμώνες, αγροκρέμμυδα, ίριδες).

Ενδημισμός: το ποσοστό των ειδών (χλωρίδας και πανίδας) που απαντώνται μόνο σε μια συγκεκριμένη γεωγραφικά περιοχή.

Θερμόβια είδη: ευδοκιμούν σε χαμηλά υψόμετρα με υψηλές θερμοκρασίες(μεσογειακά δάση με πεύκα, μακία βλάστηση και φρύγανα)

Μεσογειακή βλάστηση-δάση: είναι η βλάστηση που απαντάται στις περιοχές όπου επικρατεί μεσογειακό κλίμα. Στην Ελλάδα τη βλάστηση αυτή θα τη συναντήσουμε κυρίως σε παράκτιες περιοχές και τα περισσότερα νησιά, μέχρι το υψόμετρο των 600 μέτρων και αποτελείται από αείφυλλα-σκληρόφυλλα δέντρα και θάμνους. Τα πιο χαρακτηριστικά είδη μεσογειακής βλάστησης είναι : Χαλέπιος Πεύκη, Κουκουναριές, Πουρνάρια, Δάφνη, Βελανιδιές, Χαρουπιές κ.α.

Πρεμνοβλαστήματα: είναι εκείνα τα φυτά που φυτρώνουν στη βάση ενός κομμένου κορμού

Πυρόφιλα/πυράντοχα είδη: είδη που επανέρχονται μετά από μια φωτιά και είδη που ευνοούνται από αυτήν(Χαλέπιος, Τραχεία Πεύκη, λαδανιές ,πουρνάρια, ρείκια).

ΡΙζοβλαστήματα: τα φυτά που φυτρώνουν από τις ρίζες

Σάρες: απότομες πλαγιές γεμάτες πέτρες που κυλούν.

Σποδυλωτά είδη/σπονδυλόζωα: είδη που έχουν σπονδυλική στήλη (ψάρια, ερπετά, πτηνά, θηλαστικά)

Ψυχρόβια είδη: ευδοκιμούν σε μεγάλα υψόμετρα με χαμηλές θερμοκρασίες και υγρασία(έλατα, μαυρόπευκα, δασική πεύκη κ.α.)

Δασολόγιο: σύστημα καταγραφής και επεξεργασίας πληροφοριών, το οποίο έχει σαν βάση τους κυρωμένους Δασικούς Χάρτες

Δασικοί χάρτες: Στους δασικούς Χάρτες αποτυπώνονται οι οριογραμμές των δασών και των δασικών εκτάσεων εν γένει εκτάσεων της Χώρας, επί τον οποίων εφαρμόζονται και ισχύουν οι διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας.(ΦΕΚ 1999)